

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Opera

Lactantius, Lucius Caecilius Firmianus

[Venedig], 4. Apr. 1497

Praefatio ad imperatorem Constantinum

[urn:nbn:de:bsz:31-300412](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-300412)

PROOEMIUM
L. COELII LACTANTII FIRMIANI DIVINARVM INSTITVTIO-
NVM ADVERSVS GENTES DE FALSA RELIGIONE,
LIBRI PRIMI PRAEFATIO AD IMPERATOREM
CONSTANTINVM:

Quanta sit & fuerit semper cognitio ueritatis. Et q̄ nec sine religione sapiētia: nec sine sapientia sit probanda religio. Cap. i.

MAGNO & excellenti ingenio uiri cū sese doctrinae penitus dedis-
sent: q̄ q̄d laboris poterat impendi: contēptis oibus publicis &
p̄riuatīs actōibus: ad iqrēdē ueritatis studiū cōtulerūt: existimā-
tes multo eē praeclariūs: humanarū diuinarū rerū iuestigare ac
scire rōnem: q̄ struendis opibus aut cumulādis honoribus iha-
rere. Quibus rebus: (qm̄ fragiles terrenae q̄ sūt: & ad solius cor-
poris pertinent cultum) nemo melior: nemo iustior effici potest:
Erant q̄dem illi ueritatis: cognitione dignissimī: quā scire tā ope
cupiuerunt: atq; ita: ut eam rebus oibus antepōnerent. Nā & ab-
ieciisse quosdā res familiares suas: & renunciaſse uniuersis uoluptatibus constat: ut so-
lam nudamq; uirtutem: aut ueritatem nudi expediri sequerentur: tantum apud eos uir-
tutis nomen atq; auctoritas ualuit: ut in ea oē summi boni praeſmum praedicarent. Sed
neq; adepti sunt id q̄d uolebāt: & opam simul atq; industriā pdiderūt: quia ueritas id est
arcanū summi dei: qui fecit oīa: ingenio ac p̄priis nō pōt sensibus cōprehēdi. alio: quin ni-
hil inter deū hoīemq; distaret: si cōsilia & dispositōes illius maiestatis aeternae: cognitio
assequeretur hūana. Quod quia fieri nō potuit: ut homini p̄ se ipsum rō diuina notefce-
ret: non est passus hoīem deus lumen sapiaē reſtentem diutius oberrare: ac sine ullo la-
boris effectu: uagari p̄ tenebras inextricabiles: apuit oculos eius aliq̄n: & notionem ue-
ritatis munus suum fecit: ut & humanā sapiam: nullā esse mōstraret: & erranti ac uago
uiam cōsequēdā immortalitatis oñderet. Verū qm̄ pauci utuntur hoc caeleſti beneficio
ac munere: q̄ obuoluta in obscuro ueritas lateat: ea q; uel cōtemptui doctis est: q̄a ido-
neis assertoribus eger: uel odio idoctis: ob insitā sibi austeritatē: quā natura hoīum pro-
cliuīs in uitiā pati nō pōt. Nā quia uirtutibus amaritudo p̄mixta est: uitiā uero uolupta-
te cōdita sunt: illa offēdit: hac delinīti: ferunt in p̄ceps: ac honorū specie falsi: mala p̄ bo-
nis amplectūtur. Succurrendū esse his erroribus credidi: ut & docti ad uerā sapiam di-
rigātur: & idocti ad uerā religionē. Quae p̄fessio multo melior: utilior: gloriosior: pu-
tanda ē: q̄ illa oratoria: i qua diu uersati: nō ad uirtutē: sed planē ad argutā malitiā iuue-
nes erudiebamus. Multo q̄ppe nunc rectius de p̄ceptis caeleſtibus differemus: quibus
ad cultum uere maiestatis mentes hoīum instruere possimus. Nec tā de rebus huma-
nis bene meretur: quā sciam bñ dicēdi assertor: q̄ qui p̄ie: atq; inocēter docet uiuere. iccir-
co maiore in gloria philosophi q̄ oratores fuerūt apud gracos. Illi. n. recte uiuendī do-
ctores sunt existimati: q̄d ē lōgē p̄stabilius: q̄m bene dicere ad paucos p̄tinet: bene autē
uiuere ad oēs. Multū tñ nobis exercitatio illa fictarum litiū cōtulit: ut nunc maiori co-
pia & facultate dicēdicām ueritatis peroremus. quae licet possit sine eloquētia defendi:
(ut est a multis saepe defensā) tñ claritate ac nitore sermonis illustranda: & quodam mō De quo
differenda est: ut potentius in aīos influat: & ui sua instructa: & luce orationis ornata. sit dictur
De religioē itaq; nobis rebusq; diuinis instituit disputatio. Nā si q̄dā maximī oratores rus